

اجتهاد

نومرو : ۹۷

۱۳ مارت ۱۳۳۰

اداره خانه

آبونه

ایستانبول . جفال اوغلنده

دائرة اجتهادده

“ Idjtihad ” Constantinople

حریت فکریه یه خادم

پنجشنبه کونلری حیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الہامی صفا

دوردنچی سنه

سنه لك آلتی آیلق
تورکیا ایچین ۵۰ غروش ۳۰ غروش
ممالك اجنبیه ایچین ۱۵۰ فرانق ۸۰ فرانق

نسخه سی ۵۰ یارم

اولاجاغنى ظن اتمه « صفات » ى اولماسده او « ذات » ى ايله
موصوف در . [*]

74

از آتش این معاصم دودی نیست
وز هیچ کسم امید بهبودی نیست
دستی که زدست خلق برسر دارم
در دامن هر که میزنم سودی نیست

بومعصیتلرمك آتشنده اصلا دومان چیقدیغنی کورمه دم
[یعنی بنم آتش معصیتیم کیسه بی یاقاپور] هیچ بیر کیسه دن
بانا داها ای بیر سعادت و سلامت حالی ویریله سنه امید بسله نم،
خلفك آلدن، باشمك اوزه رنده طوتدیم [یعنی کولاره آجدیم]
بولمی هر کیمك اتمکنه کوتوردسه بوش و بهوده اولدی. [**]

75

آنکس که بھملکی ترا تکیه براوست
چون چشم خرد باز کنی دشمن اوست
آن به که در این زمانه کم گیری دوست
با اهل زمانه صحبت از دور نکوست .

اگر عقل کوزکی آچاراق باقارسه كاك زياده امنيتله استناد
ايتديكك كيمسه ده كندی دشمنگی کورورسین . بو زمانه ده
آز دوستك اولماق اولادر . زمانه اھلیله اوزاقدن صحبت ای دره .

76

ای بی خبر این جسم مجسم هیچ است
وین طارم نه سپهر ارقم هیچ است

[**] « عمر خیام » ك باده دن، شراب دن، بیدن مرادی
ذات الوهیت در، طبیعت کلیه در، بونك بویله اولدینی اجتھادنده
بولونانلر ایچین بوربای دن داها بارلاق سندن اولماق . متصوفه نك
« وحدت در کثرت و کثرت در وحدت . » دییه تعریف ایتد .
بیکری صمدایتك بوربای دن داها آھنكدار تعریفی نروده
بولونور ؟

[**] خیام بوراده ده کندیسینی دینسز لکله ایتام ایدن متعصب
و کچ بین صوفوره تلیح اییدیور . « خلقك آلدن باشمك اوزه رنده
طوتدیم المی » تعبیری بزجه مأنوس دکلدر : فضولی نك
چکمه دامن ناز ایدوب افتاده لر دن و هم قیل
کولاره آچیلما سین اللر ، که دامانکده در .
بیته کوسته ریر، که اللری یوقاری قالدیرماق، کولاره آچاق،
آلله صیفینماق دیمکدر . ج .

رباعیات خیام

71

امروز که آدینه مر اورا نامست
می نوش کن از قدح چه جای جامست
هر روز اگر يك قدح می خوردی
امروز دو خور که سید الایامست .

بوکون، که آدی جمعه در ، قدحك نه اهمیتی وار بارداقله
شراب محبت ایچ . اگر هر کون بیر قدح شراب ایچمورسه كاك بوکون
ایکی قدح ایچ . زیرا بوکون کونلرک سیددر . [*]

72

ای دل چو زمانه میکند غناکت
ناگه برود زتن روان پاکت
بر سبزه نشین بکام دل روزی چند
زان پیش که سبزه بر دمداز خاکت .

ای جانندن عزیزم ، مادام که بوجهان سنی کدرلندیرییور،
مادام که سنك روح باكك بیر کون آنسزین تنگدن جدا اولاجاق ،
سنگ طو پراغکده چنلر بولکسله دن اول، کولکلكك آرزو سنجه،
بیر چمن زارده . بیر قاچ کون او طور .

73

آن باده که قابل صورهاست بذات
کاهی حیوان میشود وگاه نبات
ناظن بری که گردد هیئات
موصوف بذاتست اگر نیست صفات .

بذاته ، بیر چوق صورت لر ، شکیل و تجلیلر قبول ایدن
اوشراب ، کاه حیوان اولور گاه نبات اولور . اونك قابل فنا

[*] ایرانده جام، آکلاشیلور که قدح دن جوق کوچوک در .
زده ایسه قدح کوچوک در . بو سبيله جام کله سنی « قدح »
قدح کله سنی بارداق کله لريله ترجمه ایتدک . صوگ مصراعده کی
« سیدالایامست » کله سندن ده استدلال اولونایله یکی اوزه
« عمر خیام » ك آلدن، شراب، جام، بیاله الخ آلات ذوق و سفاقت
دکل تعصبلره و متعصبلره آنیلان قیر باجلردر .

خوش باش که در نشیمن کون و فساد
وابسته یکدم و آنهم هیچ است .

ای غافل آدم ، بوجسم بحسب هیچ در . بو دوقوزقات [*]
کوکدن مرکب قبه هیچ در . «کون و فساد» نشیمنده مسترخ
البال یا شا . بزم حیاتم ز بوراده بیر لحظه در . و اولحظه دخی هیچ در .

77

بامطرب و می حور سرشتی کر هست
با آب روان و لب کشتی کر هست
به زین مطلب دوزخ فرسوده متاب
حقا که جز این نیست بهشتی کر هست .

اگر وارسه ، بیر موسیقار و باده خوشکوار ایله بیر حور
یوزلو و ملک او زلو بیر رفیقه نکر رفاقتنده بیر چترارده حطوطات
علویه دن متمم اول . بوندن داها ابی بیرشی اولماز . سونمش
جهنمی دوشونمه اگر جنت وارسه محقق بوندن باشقا بیر شی
دکلدر .

78

بیری ز خرابات برون آمد و مست
سجاده بدوش و کاسه باده بدست
کفتم شیخا ترا چه حال آمد پیش
کفتا می خور که کار عالم باد است .

خرابات دن . بیر پیر اوموزنده سجاده آئنده کاسه باده
اولدینی حالده . مست اولاراق جیقا کلدی . ای شیخ باشکله
نه کلدی دیدم ؛ جهانک ایشی هوادر . عرفان و محبت شرابی
ایغ دیدی .

79

چون بلبل مست راه در بستان یافت
روی کل و جام باده را خندان یافت

[*] ایران منجملری سمایی بیدی قات صایارلردی «قرآن» ده ده
«اسبیح سموات» یعنی بیدی کوک تعبیری چوق تکرر ایدر .
بو بیدی فانک ارضه الیافین اولان بیر نجیسنده «قر» ، ایکینجیسنده
«عطارد» ، اوچینجیسنده «زهره» — وه نوس ، دوردنجیسنده
شمس ، بشننجیسنده «مریخ» . آلتینجیسنده «مشتی» ، یدنجیسنده
«زحل» بولوتور . فقط بو بیدی قات کوکدن ماعدا فلک الافلاک
اسمیله بیر سکزنجی صایارلر که بوتون دیگر بیلدیزلری احاطه
ایدر و فلک الاطلس اسمیله بیر دوقوزجی قات دخی قبول ایدرلر که
مذکور سکزن قات کوکی استظراف ایدر . بو سیستم بطلمیوس
سیستمیدر .

ع . ج

آمد بزبان حال در کوشم گفت
دریاب که عمر رفته را نتوان یافت .

گلک عشقیله مست اولان بلبل ، گلک و جام ملک یوزخی
کولر بولدینی وقت زبان حال ایله قولاغمه دیدی : دقت ات که
کچن عمر بیر داها آله ایدیک ممکن دکلدر .

80

خیام تبت بخیمه ماند راست
سلطان روحست و منزلش در افناست
فراش اجل زهر دیگر منزل
ویران کند این خیمه چو سلطان برخباست .

ای خیام ، سنک وجودک طبق بیر خیمه کیبی در . روح
او خیمه ده اوطوران سلطان در و صوک منزلی « فنا » در . سلطان
خیمه دن جیقوب کیدنجی باشقا بیر منزله تکرار قورماق ایچین ،
فراش اجل چادیری بیقار قالدیریر .

81

خیام که خیمهای حکمت میدوخت
در گورۀ غم فتاد و ناگاه بسوخت ؛
مقراض اجل طناب عمرش ببرد
دلالت عجل برابکانش بفروخت .

خیام . که فلسفه چادیرلری دیکوردی غم حفره سنه
دوشدی و آنسزین باندی . اجل ماقاصی خیمه عمرینک طنابی [یعنی
ایپیرینی] کسدی و مجله جی دلال اونو بوقیها سنه صاندی . [*]

82

در فصل بهار بابت حور سرشت
پک کوزه میا کر بود بر لب آب
هر چند بنزد عام بد باشد این
از سک بترم اگر کتم یاد بهشت .

فصل بهارده . بیر صو کنارنده حسن و خلقتجه حوری
آلدیران بیر کوزل رفاقتنده بیر دستی شراب اله کچینجه ،
نزد عامه ده هر نه قادار فنا اولورسه ده . اگر جنتی یاد ایدرسم
کویکدن آشاغی اولایم .

[*] بوریای با نا Faufs ی دوشوندور یور .

ع . ج .

در جام طرب بادۀ کلرنک خوششت
بانغمۀ عود و ناله چنک خوششت
زاهد که خبر ندارد از جام شراب
دور از برما هزار فرسنگ خوششت .

جام طربك ايچنده كل رنكلي شراب خوشدر ، عود
لغمه سيله چنك ناله سي خوشدر . شراب عرفان و محبتك اذواق
صمدانيه سندن بي خبر اولان صوفونك ، بزدن بيك فرسخ
اوزاق بولونماسي خوشدر .

دوران جهان بی می و ساقی خوش نیست
بی زمزمه نای عراقی خوش نیست
هر چند در احوال جهان مینگرم
حاصل همه عشرتست و باقی خوش نیست

می و ساقی اولماق سزین ، نای عراقیك زمزمه سنی دیکل-
مکسزین دوران جهان خوش دکلدن ؛ جهانك احوالی هر نه قدار
تحقیق ایدر سه م ایده می تحقیق و مشاهده مک نتیجه سی شوا اولور ، که
ایش حطوطات علویه به مظهر بنده در باقیسی خوش دکل . بوشدر .

دریاب ، که از روح جدا خواهی رفت
در پرده اسرار خدا خواهی رفت
می خور که ندانی از کجا آمده
خوش باش ندانی که کجا خواهی رفت .

کوزگی آج ، که بیرکون هانکدن جدا اولاجق سنین اسرار
خدانك پرده سی آرقه سنه کیده جکسین شراب عشق ایچ که
نره دن کلدیکگی بیلمه به سین ، مست و نشئه مند اول . که نره به
کیجه جکگی بیلمه به سین .

رفتن چو حقیقتست ، پس بودن چیست
راه طمع و محال پیمودن چیست
جائیکه بمصلحت نخواهند گذاشت
قارخ ز سفر بودن و آسودن چیست

مادام که اولمک محقق در . اوجالده ، اولماق نه دن ؟ طمع
بولنده یورولماق ، دیدیشمک نه دن ؟ مادام که بوراده تمید

اقامتزه ، نصلحه ، مساعده ایدیلکه به جک ، سفر قیدندن فارغ
و آسوده اولماق نه دن ؟ [*]

عمریست که مداحی می وردمنست
و اسباب میست هر چه در گرد منست
زاهد اگر استاد توقعلست اینجا
خوش باش ، که استاد توشا کرد منست .

بوتون بیر عمر مدتجه شراب محبتك مدحنی ایتك بانا ورد زبان
اولدی و اطرافده شراب محبتك و سائل و وسائندن غیری بیرشی
بولونمادی . ای زاهد اکر دنیا ده سنك استادك عقل [حکمت] ایسه
بیل ، که سنك استادك بنم شا کردمدر .

فاسق خوانند مردمانم پیوست
من بیکنم خیالشان بین که چه هست
بر من بخلاف شرع ای اهل صلاح
جز غدر و لواطه و زنا جرم نه است [*]

انسانلر بانا . لاینتقطع . فاسق دیرلر . بنی کنه ائم ، شونلرک
خیال خاملرینه با . ای صلاح اهل ، بنجه خلاف شرع اولاراق
ظلمدن ، لواطه دن ، زندان غیری جرم یوقدر .

[*] بوربا عیده ، « خیام » ک تناقض کوستردیکنه ذاهب
اولانلر وار . فقط حق سزدر . خیام . « پانته یست » اولماقده
پایداردر . اونک ایچین سفر حاضر لفتند بولونماق ، ناسوتیت دن
تفریق ایتمه دیک لاهوتیت ایله مشغول اولماق دن و اونک پیاله محبتی
بوشالتماق دن عبارتدر . حضرت خیام ، حضرت محمد [ص . ع .]
کی پی یلیر ، که « افضل الاعمال بعد الايمان بالله . التودد الى الناس » در
[حدیث] یعنی عمللرک افضل ایمان بالله دن سوکره انسانلری
سومک و اونلره خادم اولماقدر .

[**] « پاریس » طبعنده « خیالشان » برنده « حال شما »
کله لر ی وارددر . بیرنجی فی ایکی بجی به مراجع بوندوق . رباعیاتک
بیر نسخه سنده ده « غدر » برنده « خمر » وارددر . بز خمر
کله سنی غدر کله سیه استبدال ایتدک . « می » دن « شراب » دن ،
« خیم » ناصل الهی و حب الهی مراد ایدیورسه « خمر » دن ده
« الخمر ام الحباث » حکمک دلالتیله کافه سیئات و تقصیاتی مراد
ایتدیکنه شبهه یوقدر . غدر کله سنی آلدیفمز حالده ینه عینی
نتیجه به واریرز . چونکه غدر یا لکر فالتی یا عاقدن عبارت
دکلددر . انسانک نفسنه و بنای نوعه خبر و خدمتده بولونماماسی ده
غدر در ظلمدر . ع . ج .

ویریور. مسلك فلسفینى ایضاح ایدیور؛ نائل اعزاز
و اعتبار اولیور .

عجا بویکیدن حصول بولمغه باشلایان فلسفه مراقه
سبب نه در؛ پارس غره نه لرندن بری یکی آقاده می اعضاسنه
بویابده کی فکرینی صوریور . (بوترو) دن ، ترجمه سی
اتیده مندرج جوابی آلیور .

« اقدجه خلق طرفندن ترك ایدیلن و علماجه داعی
ظن وشبه کورینن فلسفه » اون یدنجی واون سکزنجی
عصرده اولدینی کبی ، زمان اخیرده دخی مملکت مزده ،
یالکز فلسفه فی مسلك اتخاذ ایدنلرک دکل بالجله ارباب
ازعانک ذهنی اشغال ایدیور ، هر کسده شدتلی بر آرزو
وهوس او یاتدیریور . عجا بو حال صرف برمودایه تبعیت
فکری ایجاباتندنمیدر ، یوقسه اسباب دقیقه دن ناشی و بناء علیه
شایان نظر دقت بر حالیدر ؟

« رسمی فلسفه من اون طقوزنجی عصرده بیوک بر
کشفده بولندی که اوده شودر : فلسفه دن بحث ایتک ایچون
نه قنونی ، نه ده حیاتی طانیغه احتیاج اولماسی ؛ ماضینک
مختلف اصول فلسفه سنی بالتدقیق اونلری پارچه پارچه
آیرمق بعده بعض پارچه لری بر ذوق سلیم ایله برلشدره رک
نتیجه فی ظریف برلسان ایله بسط و بیان ایتک . بوکا مذهب
منتقدین نامی ویریورددی .

بو ائنده ، دیگر بر اصول دها مظهر اعتبار ایدی .
اوده عالم خارجی بی بیلمه مک ، نظر دقته آلامق ، یالکز
ضیای وجدان ایله عالم داخلی به عائد حادثاته باقورق مطالعه
ایتمک و بو حادثاتی کندی اره لرنده تصنیف وتنظیم ایتک .
« بویکی اصول فلسفه سالکری نه قدر عالم ، نه قدر
مدقق ، نه قدر رقیق ، نه درجه لرده دکرلی اولسه لرده
تدقیقاتلرینه هر کسی جلب وعلاقه دار ایتک بر امر مشکل
ایدی . مذهب منتقدینک بو یولده « سائنحات فلسفه دن
استخراج ایتدکلیری یکی سائنحات فلسفه » نک او دقیق

کرازبی شهوت وهوا خواهی رفت
ازمن خبرت که ینوا خواهی رفت
بنکر چه کسی واز کجا آمده

می دان که چه میکنی کجا خواهی رفت

اگر شهوت وهوا پرست لکک پشی برافایاجاق اولورسه ک ،
بندن سانا خبر اولسون که بی نوا [دیلنجی اولاراق] کیده جکسین .
هوا پرستلکه اوغراشا جاکه . نفسک ماهیت وحقیقتی . نره دن
کلدی ککی او کرن ، نه یایدی ککی نره به کیده جککی بیل .

کردون کمری زعمر فرسوده ماست
جیحون اثری زاشک الوده ماست
دوزخ شرری زرنج بیهوده ماست
فردوس دمی زوقت آسوده ماست .

کردون ، فرسوده عمر مزدن قاله بیر کردره . « جیحون »
قاله قاریشیق کوز یاشلر مزدن بیر اثردر . جهنم ، بیهوده
چکدیکمز رنج و مشقتک بیر قیولیمیدر . جنت ، آسوده و مسعود
کچن و قتمزدن بیرده . بیر لحظه در .

« وقتور عبد الله هودت »

فلسفه ده تجدید

یکرمی سنه اول وفات ایدن (قورو) دن بری « آقاده می
فرانسه ز » فیلسوف اعضا داخل اولمامشدی .

برقاچ کون مقدم (بوترو) قبول اولندی . (به رقسون)
(بوترو) بی تعقیب ایتدی . او مجمع ادبا و علمایه بویله عین
زمانده ایکی فیلسوفک دخولی فلسفه ده بر دور تجدیدک
باشلامش اولماسنه براعت استهلال عد ایدیلیور ؛ شو
صوک زمانلرده خلقده کوریلان فلسفه به رغبت حسلرندن
منبعث اولمق اورره تفسیر اولتور .

(به رقسون) ک صوربون دارالفنوننده کی درسلی
حددن افزون بر رغبت تهالککارانه به مظهر اولیور .
(بوترو) بی آمر بقادعوت ایدیور . معلم اوراده قونفرانس لر